188. MEKTUP

١٨٨ - ﴿ اَلْمَكْتُوبُ الثَّامِنُ وَالثَّمَانُونَ وَالْمِائَةُ : اِلَى الْخَوَاجَهْ مُحَمَّدْ صِدِّيق الْبَدَخْشِيِّ فِى حَلِّ اِشْكَالِ الْمَسَائِلِ الَّتِى سَأَلَ عَنْهَا ﴾

وَصَلَ مَكْتُوبُ اْلأَخِ اْلأَعَزِّ وَقَدْ سَئَلَ عَنْ أُمُورٍ ثَلاَثَةٍ (أَيُّهَا) الْمُحِبُّ اَنَّ اخْتِفَاءَ بَعْضِ اللَّطَائِفِ فِى مَرْتَبَةِ الْقَلْبِ مَقْصُورٌ عَلَى لَطَائِفَ تَضَمَّنَهَا الْقَلْبُ لاَ اَنَّهُ جَارٍ فِى لَطَائِفَ مُتَحَقِّقَةٍ فِيمَا وَرَاءَ الْقَلْبِ فَاِنَّهُ لاَ مَعْنَى لاِخْتِفَائِهَا فِى مَقَامِ الْقَلْبِ (اَلثَّانِى) اَنَّ مَنْ كَانَ اسْتِعْدَادُهُ اِلَى مَرْتَبَةِ الْقَلْبِ اَوِ الرُّوحِ يَقْدِرُ الشَّيْخُ صَاحِبُ التَّصَرُّفِ عَلَى اِيصَالِهِ اِلَى مَرْتَبَةٍ فَوْقَانِيَّةٍ لَكِنْ هُنَا دَقِيقَةٌ بَيَانُهَا مَوْقُوفٌ عَلَى الْحُضُورِ لِعُسْرِ تَحْرِيرِهِ (اَلثَّالِثُ) اَنَّ الظَّاهِرَ اِذَا انْصَبَغَ بِلَوْنِ الْبَاطِنِ وَانْصَبَغَ الْبَاطِنُ بِلَوْنِ الظَّاهِرِ لاَ عُسْرَةَ حِينَئِذٍ فِى ظُهُورِ أَحْكَامِ الظَّاهِرِ فِى الْبَاطِنِ وَبُدُوِّ أَحْوَالِ الْبَاطِنِ فِى الظَّاهِرِ وَالسَّلاَمُ.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu Mektup Hâce Muhammed Sıddık el-Bedahşî'ye Yazılmıştır. Sormuş olduğu bir takım suallerin izahını içermektedir.

Pek aziz kardeşim, mektubunu aldım, üç mesele hakkında soru soruyorsunuz.

Değerli dostum, kalp mertebesinde bazı latifelerin[370] gizli kalması, sadece kalbin ihtiva ettiği latifelere mahsustur. Kalbin ötesinde, varlığı

---

[370] İmam Rabbanî (kuddise sirruhu) insan vücudundaki latifeleri elli sekizinci mektubunda şöyle açıklamaktadır: "Kat etmekte olduğumuz bu yol insandaki yedi

kesin bir takım latifelerin gizli ve kapalı olduğu anlamında değildir. Zira o latifelerin, kalp makamında gizli ve kapalı kalmasının bir anlamı yoktur.

İkinci sorunuzun cevabı ise şudur; kalp veya ruh mertebesine ulaşmaya kabiliyeti olan kimseyi, tasarruf sahibi bir şeyh, elinden tutarak bir üst mertebeye çıkarabilir. Ancak burada bir incelik vardır ki, yazıya dökmek gayet güç olması hasebiyle onu ancak yanıma geldiğinizde açıklayabilirim.[371]

Üçüncü sorunuzun cevabı ise şudur; insanın dış görünüşü iç âleminin rengi ile boyanıp, iç âlemi dış görünüşünün rengini aldığında, iç âleminde

---

latife adedince yedi adımdan ibarettir. Bu adımların ikisi halk âleminde olup kalıpla yani unsurlardan oluşan beden ve nefisle alakalıdır. Diğer beşi ise emir âleminde bulunan kalp, ruh, sır, hafi ve ahfa ile alakalıdır. Bu yedi adımdan her biriyle nurani veya zulmani on bin perde açılmaktadır".

Latife: İnsanın maddî kalp ile alakası bulunan, ruh ve nefs gibi manevi varlığı için kullanılan cevheridir. "Latif," esma-i hüsnadandır. Lütufkar anlamına geldiği gibi, ince, cismi olmayan, gözle görülmeyen anlamına da gelir. Nitekim: ***"Gözler O'nu idrak edemez. O gözleri idrak eder. Latif'dir. Habîr'dir"*** (En'am: 103) ayetindeki "Latif' bu anlama, yani gözle görülmeyen ama her şeyden haberdar olan anlamındadır. "Latife" de aynı kökten olup gözle görülmeyen anlamı taşır. Nakşbendiyye'de ruhun altı latîfesi vardır. Bunlardan biri halk (yaratılış) âlemine, beşi emir âlemine aittir. Emir âlemine ait olanlar: "Kalp, ruh, sırr, hafi, ahfa"dır. Bunlara letaif-i hamse denir. Halk âleminden olan ise "nefs-i nâtıka"dır. Seyr u sülûk sırasında önce emir âleminden olan letaif-i hamsenin sırasıyla zikre iştiraki sağlanır. Kalp, ruh, sırr, hafi, ahfa denilen bu latifeler çalışmaya başlayınca sıra nefs-i natıkaya gelir. Bunların çalışma şeklini tarif edecek olan kimseler irşada mezun olanlardır. Bunların çalışmasında en önemli unsur salikin bunların zikrinde o bölgeye yoğunlaşabilmesi ve dış dünya ile irtibatını kesip kendi içine dönmesidir. Letaif bu yoğunlaşmaya bağlı olarak erken veya geç çalışmaya başlar. Ancak amaç letaifin çalıştırılması değildir. Belki huzûr-ı kalbe, şerh-i sadra; yani insanın göğsünün îman ve itminan ile genişlemesine vasıtadır. Emir âlemine ait olan letaifin mahalli sadır; yani göğüs kafesidir. Burada sol memenin iki parmak altında "kalp", onun tam simetriği olan sağ memenin iki parmak altında "ruh", sol memenin iki parmak üstünde "sırr", onun simetriğinde sağda "hafi" ve hepsinin üstünde orta noktada "ahfa" yer alır. Bu mahallerde vücudun kan ve sinir hareketiyle hafi olarak yapılan zikre katılır hale gelmesi, letaifin çalışması ve dolayısıyla şerh-i sadrın gerçekleşmesi demektir. Şerh-i sadır ile beden zakir hale gelince insanın ihsana ermesi kolaylaşır. Çünkü hedef ihsan ve vuslat-ı ilahiyedir. Tabiî bu noktaya gelinceye kadar başka yapılacak görevler ve aşılacak merhaleler de vardır. H.K. Yılmaz, İslâm Tasavvufu, 460.

[371] Bu sorunun tafsilatlı açıklaması için, ayna zâta gönderilmiş olan 212. Mektuba bakılabilir.

dış görünüşüne ait hükümlerin ortaya çıkmasında bir zorluk olmaz ve iç âlemine ait bir takım haller dış görünüşünde müşahede edilir[372].

Baki selamlar…

KELİME ANLAMI

188. < : اَلْمَكْتُوبُ الثَّامِنُ وَالثَّمَانُونَ وَالْمِائَةُ **Yüz seksen sekizinci mektup** *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى الْخَوَاجَهْ مُحَمَّدْ صِدِّيقِ الْبَدَخْشِيِّ **Muhammed Sıddık Bedahşi'ye gönderilmiştir** *(Ne hakkındadır?)* فِى حَلِّ اِشْكَالِ الْمَسَائِلِ **Bazı meselelerdeki problemlerin çözümü hakkındadır** اَلَّتِى سَأَلَ عَنْهَا **Ki onlardan sormuş.** >

وَصَلَ مَكْتُوبُ الْأَخِ الْأَعَزِّ Çok Aziz Kardeşin mektubu geldi وَقَدْ سَئَلَ Ve sormuş *(Neden?)* عَنْ اُمُورٍ ثَلاَثَةٍ Üç şeyden (اَيُّهَا) الْمُحِبُّ Ey seven kişi! اَنَّ اخْتِفَاءَ بَعْضِ اللَّطَائِفِ Bazı latîfelerin gizli kalması *(Nerede?)* فِى مَرْتَبَةِ الْقَلْبِ Kalp mertebesinde *(Nedir?)* مَقْصُورٌ عَلَى لَطَائِفَ Bir takım latîfelere mahsustur ki, تَضَمَّنَهَا الْقَلْبُ Onları kalp latîfesi içermiştir لاَ اَنَّهُ جَارٍ Yoksa bu (latîfelerin gizli kalması) geçerli değildir *(Nerede?)* فِى لَطَائِفَ مُتَحَقِّقَةٍ Kesin olarak bulunan latîfelerde *(Nerede?)* فِيمَا وَرَاءَ الْقَلْبِ Kalbin ötesinde *(Niçin?)* فَاِنَّهُ لاَ مَعْنَى Çünkü hiçbir anlamı yoktur *(Neyin?)* لاِخْتِفَائِهَا (Diğer) latîfelerin gizli kalmasının *(Nerede?)* فِى مَقَامِ الْقَلْبِ Kalp makamında (اَلثَّانِى) İkinci cevap; اَنَّ مَنْ كَانَ اسْتِعْدَادُهُ Kimin kabiliyeti olursa *(Nereye kadar?)* اِلَى مَرْتَبَةِ الْقَلْبِ اَوِ الرُّوحِ Kalp veya ruh mertebesine kadar يَقْدِرُ Güç yetirebilir *(Kim?)* اَلشَّيْخُ صَاحِبُ التَّصَرُّفِ Tasarruf sahibi bir şeyh *(Neye?)* عَلَى اِيصَالِهِ O kişiyi ulaştırmaya *(Nereye?)* اِلَى مَرْتَبَةٍ فَوْقَانِيَّةٍ Daha üst mertebeye لَكِنْ هُنَا دَقِيقَةٌ Ancak burada bir incelik vardır ki; بَيَانُهَا Onun açıklaması مَوْقُوفٌ عَلَى الْحُضُورِ Yüz yüze gelmeye bağlıdır *(Niçin?)* لِعُسْرِ تَحْرِيرِهِ Yazması pek zor olduğu için (اَلثَّالِثُ) Üçüncü cevap; اَنَّ الظَّاهِرَ (İnsanın) zâhiri, dış görünüşü اِذَا انْصَبَغَ Boyandığında *(Neye?)* بِلَوْنِ الْبَاطِنِ

[372] Yani, dış dünyası da iç dünyası gibi aydınlık olur, içinin temizliği ve güzelliği dışına vurur.

Bâtının,içinin rengine وَانْصَبَغَ الْبَاطِنُ Bâtını da boyandığında *(Neye?)* بِلَوْنِ الظَّاهِرِ Zâhirinin rengine لاَعُسْرَةَ حِينَئِذٍ İşte o zaman zorluk olmaz *(Ne hususunda?)* فِى ظُهُورِ أَحْكَامِ الظَّاهِرِ Zâhire ait hükümlerin açığa çıkması *(Nerede?)* فِى الْبَاطِنِ Bâtında وَبُدُوِّ أَحْوَالِ الْبَاطِنِ Ve bâtına ait hükümlerin de açığa çıkması hususunda *(Nerede?)* فِى الظَّاهِرِ Zahirde وَالسَّلاَمُ Selamlar.

